

Uwaga 3.1.3 Z powyższej definicji funkcji F wynika, że w każdym punkcie x_n F ma nieciągłość typu skok. Wartość tego skoku w punkcie x_n wynosi

$$\lim_{x \rightarrow x_n^+} F(x) - F(x_n) = p_n.$$

Uwaga 3.1.4 Funkcję, o której mowa w twierdzeniu 3.1.1 nazywamy dystrybucją rozkładu prawdopodobieństwa d .

Przykład 3.1.2 Dla rozważanego wyżej rozkładu dwupunktowego dystrybucją tego rozkładu ma postać

$$F(x) = \begin{cases} 0, & \text{gdy } x \leq 0 \\ q, & \text{gdy } 0 < x \leq 1 \\ 1, & \text{gdy } 1 < x. \end{cases}$$

Następne twierdzenie tłumaczy, że dystrybucją danego rozkładu wyznaczona jest jednoznacznie. Zachodzi bowiem twierdzenie odwrotne do twierdzenia 3.1.1.

Twierdzenie 3.1.2 Dla każdej funkcji $\tilde{F}: \mathbf{R} \rightarrow \mathbf{R}$ o własnościach 1–5 twierdzenia 3.1.1 istnieje rozkład prawdopodobieństwa d taki, że jego dystrybucją F jest równa funkcji $\tilde{F}$.

Powyższe twierdzenie pozwala nam przetłumaczyć pojęcie rozkładu na pojęcie dystrybucji tego rozkładu. Mówiąc inaczej, rozkłady będziemy identyfikowali na podstawie znajomości ich dystrybucji.

Przykład 3.1.3 Weźmy rozkład d zdefiniowany na zbiorze $\{-2, -1, 1, 3, 4\}$ dany wzorem

$$d(-2) = 0, 1, \quad d(-1) = 0, 2, \quad d(1) = 0, 3, \quad d(3) = 0, 2, \quad d(4) = 0, 2.$$

Na wstępie zauważmy, że dziedzina rozkładu d nie musi być zapisana tak jak w treści naszego przykładu, a więc z uwzględnieniem porządku rosnącego. Jeśli tak nie jest, to na wstępie należy to zrobić. Dalej wprowadźmy następujące oznaczenia:

$$x_1, x_2, x_3, x_4, x_5$$

niech oznaczają (po uporządkowaniu) kolejne argumenty funkcji d . Wtedy

$$p_1 = 0, 1, \quad p_2 = 0, 2, \quad p_3 = 0, 3, \quad p_4 = 0, 2, \quad p_5 = 0, 2.$$

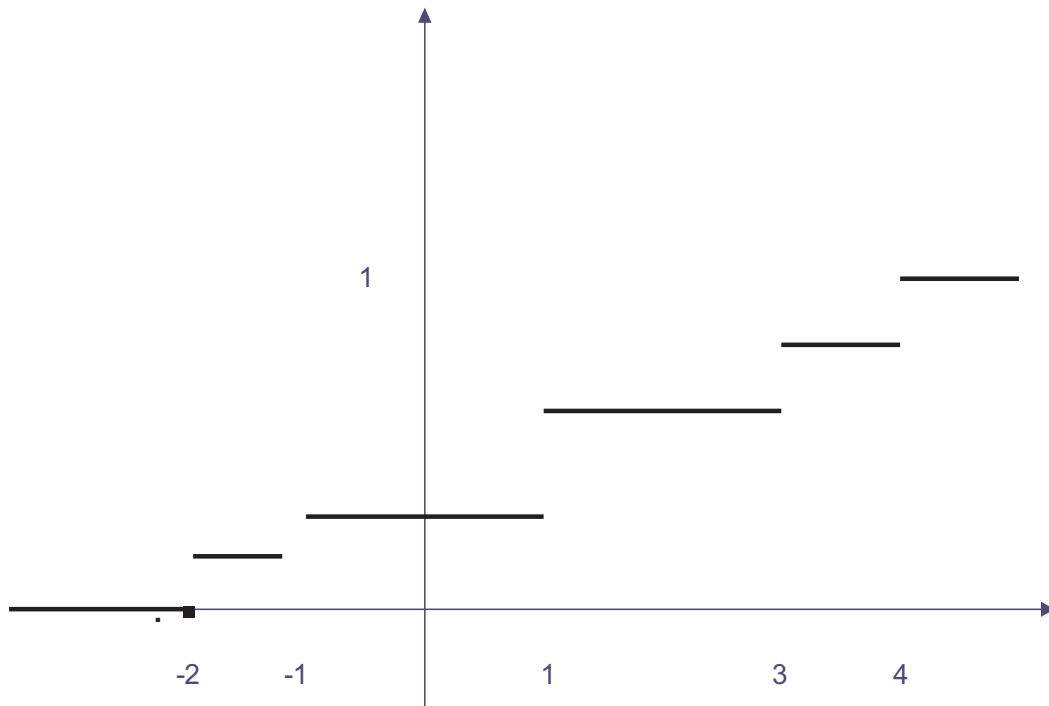
Definiujemy funkcję $F: \mathbf{R} \rightarrow \mathbf{R}$ wzorem

$$F(x) = \sum_{x_i < x} p_i,$$

gdzie ostatnia suma równa jest zero, jeśli zbiór indeksów sumowania jest pusty. W takim razie dla $x \leq x_1$, $F(x) = 0$. Jeśli weźmiemy dowolną liczbę $x \in (x_1, x_2]$, to z definicji funkcji F dostaniemy $F(x) = p_1$, bowiem sumujemy tylko po zbiorze $\{1\}$. Podobnie dla $x \in (x_2, x_3]$ otrzymamy $F(x) = p_1 + p_2$ – teraz sumujemy po zbiorze $\{1, 2\}$. Powtarzając tę procedurę dla kolejnych przedziałów (jest ich skończenie wiele) otrzymamy wzór na dystrybuantę F rozkładu d

$$F(x) = \begin{cases} 0, & x \leq x_1; \\ p_1, & x \in (x_1, x_2]; \\ p_1 + p_2, & x \in (x_2, x_3]; \\ p_1 + p_2 + p_3, & x \in (x_3, x_4]; \\ p_1 + p_2 + p_3 + p_4, & x \in (x_4, x_5]; \\ p_1 + p_2 + p_3 + p_4 + p_5 = 1, & x > x_5. \end{cases}$$

Poniżej przedstawiliśmy wykres skonstruowanej funkcji. Rozumiemy już dlaczego funkcje tego typu nazywa się funkcjami schodkowymi.

Rysunek 3.1: wykres dystrybuanty rozkładu d

Twierdzenie 3.1.2 mówi z kolei, że każda niemalejąca, lewostronnie ciągła funkcja schodkowa $\tilde{F}: \mathbf{R} \rightarrow [0, 1]$ taka, że jej granica w $-\infty$ jest równa zero, w $+\infty$ – jeden, jednoznacznie wyznacza pewien rozkład prawdopodobieństwa. Podamy teraz przepis na skonstruowanie takiego rozkładu. Za dziedzinę funkcji $\tilde{F}$ weźmiemy zbiór punktów nieciągłości funkcji $\tilde{F}$. Wcale nie tak trudno (szczegóły pominiemy) można pokazać, że zbiór ten ma postać

$$\{x_n, n \in \mathcal{N}_o\},$$

gdzie konsekwentnie $\mathcal{N}_o$ oznacza podzbiór zbioru liczb naturalnych. Zatem zbiór ten zawsze jest zbiorem przeliczalnym. Dla uproszczenia dalszych rozważań przyjmijmy, że jest on skończony i uporządkujmy jego elementy rosnąco

$$x_1 < x_2 < \dots < x_{n-1} < x_n.$$

Ciąg liczb p_i definiujemy następująco

$$p_i = \lim_{x \rightarrow x_i^+} \tilde{F} - \tilde{F}(x_i)$$

dla $i = 1, 2, \dots, n$. Należy pokazać, że tak zdefiniowany ciąg ma własności opisane w definicji rozkładu. Jasne jest, że jest to ciąg liczb z przedziału $[0, 1]$, bowiem $\tilde{F}$ przyjmuje swoje wartości w tym przedziale. Co więcej, są to liczby z przedziału obustronnie otwartego, bowiem w punktach x_i ma nieciągłość typu "skok". Uzasadnimy, że ciąg ten sumowalny jest do jedności. Na początek weźmy sumę dwóch pierwszych wyrazów tego ciągu, czyli

$$p_1 + p_2 = \lim_{x \rightarrow x_1^+} \tilde{F} - \tilde{F}(x_1) + \lim_{x \rightarrow x_2^+} \tilde{F} - \tilde{F}(x_2).$$

Z założenia na przedziale $(x_1, x_2]$ funkcja $\tilde{F}$ jest stała i lewostronnie ciągła, zatem

$$\lim_{x \rightarrow x_1^+} \tilde{F} = \lim_{x \rightarrow x_2^-} \tilde{F} = \tilde{F}(x_2).$$

Dlatego

$$p_1 + p_2 = \lim_{x \rightarrow x_2^+} \tilde{F} - \tilde{F}(x_1).$$

Ale x_1 jest najmniejszym elementem zbioru punktów nieciągłości funkcji $\tilde{F}$, więc jako schodkowa dla $x < x_1$ musi być stała. Ponieważ jej granica w $-\infty$ jest równa zero, z lewostronnej ciągłości $\tilde{F}(x_1) = 0$. Wobec tego

$$p_1 + p_2 = \lim_{x \rightarrow x_2^+} \tilde{F}.$$

Powtarzając to rozumowanie dla dowolnego $k \leq n$ otrzymamy

$$p_1 + p_2 + \dots + p_k = \lim_{x \rightarrow x_k^+} \tilde{F}.$$

W szczególności, dla $k = n$ dostaniemy

$$\sum_{i=1}^n p_i = \lim_{x \rightarrow x_n^+} \tilde{F}.$$

Ale x_n jest największym punktem, w którym $\tilde{F}$ jest nieciągła, więc jako funkcja schodkowa dla $x > x_n$ musi być stała. W takim razie musi przyjmować wartość 1 dla $x > x_n$, ponieważ jej granica w $+\infty$ jest równa jeden. Dowodzi to, że ciąg (p_i) sumowalny jest do jedności. Pozwala to nam zdefiniować rozkład d

$$d(x_i) = p_i, \quad i = 1, 2, \dots, n$$

Pozostała ostatnia kwestia. Jak ma się dystrybuanta rozkładu do przestrzeni probabilistycznej i dlaczego w nazwie rozkładu pojawia się przymiotnik *prawdopodobieństwa*? Na to pytanie odpowiada trzecie twierdzenie.

Twierdzenie 3.1.3 *Dla każdej dystrybuanty schodkowej F istnieje przestrzeń probabilistyczna (Ω, Σ, P) oraz odwzorowanie $\mathbf{X} : \Omega \rightarrow \mathbf{R}$, o następujących własnościach:*

1.

$$\{\omega \in \Omega : \mathbf{X}(\omega) < x\}$$

jest zdarzeniem dla każdej liczby rzeczywistej x

2.

$$F(x) = P(\{\omega \in \Omega : \mathbf{X}(\omega) < x\}),$$

dla $x \in \mathbf{R}$

Uwaga 3.1.5 Funkcję $\mathbf{X}$, o której mówi powyższe twierdzenie, nazywamy zmienną losową, natomiast dystrybuantę F jej rozkładem. Ze względu na typ rozważanego rozkładu w tym rozdziale mówimy, że mamy zmienną losową typu dyskretnego.

Uwaga 3.1.6 Niech F i $\mathbf{X}$ będą jak w twierdzeniu 3.1.3. Wtedy

$$P(\{\omega \in \Omega : \mathbf{X}(\omega) \leq x_n\}) = \lim_{x \rightarrow x_n^+} F,$$

gdzie x_n jest dowolnym argumentem funkcji rozkładu d odpowiadającego dystrybuancie F . Z drugiej strony dla każdego rzeczywistego x

$$\{\omega \in \Omega : \mathbf{X}(\omega) = x\} = \{\omega \in \Omega : \mathbf{X}(\omega) \leq x\} \setminus \{\omega \in \Omega : \mathbf{X}(\omega) < x\}.$$